TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2005. gada 17. februārī *

Lieta C-215/03

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 234. pantam, ko *Rechtbank te 's-Gravenhage* (Nīderlande) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2003. gada 12. maijā un kas Tiesā reģistrēts 2003. gada 19. maijā, tiesvedībā

Salah Ulana

pret

Minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie.

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs P. Janns [*P. Jann*], tiesneši N. Kolnerika [*N. Colneric*], H. N. Kunja Rodrigess [*J. N. Cunha Rodrigues*] (referents), M. Ilešičs [*M. Ilešič*] un E. Levits,

* Tiesvedības valoda — holandiešu.

ģenerāladvokāts F. Ležē [*P. Léger*],
sekretāre M. F. Kontē [*M.-F. Contet*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un tiesas sēdi 2004. gada 9. septembrī,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— S. Ulana [*S. Oulan*] vārdā — M. N. R. Nasrullahs [*M. N. R. Nasrullah*], *advocaat*,

— *Minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie* vārdā — R. van Asperens [R. van Asperen], *advocaat*,

— Beļģijas valdības vārdā — A. Snoeksa [*A. Snoecx*], pārstāve,

— Francijas valdības vārdā — A. Bodāra-Ermāna [*A. Bodard-Hermant*], pārstāve,

— Itālijas valdības vārdā — A. Čingolo [*A. Cingolo*], pārstāvis,

— Nīderlandes valdības vārdā — J. van Bakela [*J. van Bakel*] un H. Ģ. Sevenstere [*H. G. Sevenster*], pārstāves,

— Eiropas Kopienu Komisijas vārdā — M. Kondu-Dirande [*M. Condou-Durande*] un R. Trosterss [*R. Troosters*], pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus tiesas sēdē 2004. gada 21. oktobrī,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt 4. panta 2. punktu Padomes 1973. gada 21. maija Direktīvā 73/148/EEK par dalībvalstu pilsoņu pārvietošanās un dzīvesvietas [uzturēšanās] Kopienā ierobežojumu atcelšanu saistībā ar uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanu (OV L 172, 14. lpp.).

2 Šis prejudiciālais lūgums tika iesniegts saistībā ar prāvu starp Ulana kungu, kas ir Francijas pilsonis, un *Minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie* (ārvalstnieku un integrācijas lietu ministrs) par Ulana kunga aizturēšanu izraidīšanas nolūkā sakarā ar to, ka netika uzrādīts personu apliecinošs dokuments vai pase, kas apliecinātu viņa Kopienas pilsoņa statusu.

Atbilstošās tiesību normas

A — *Kopienu tiesiskais regulējums*

3 Direktīvas 73/148 4. panta 2. punkts nosaka:

"Dzīvesvietas [uzturēšanās] tiesību ilgums personām, kas sniedz un saņem pakalpojumus, ir vienāds ar laikposmu, kurā sniedz pakalpojumus.

Ja šis laikposms pārsniedz trīs mēnešus, tā dalībvalsts, kuras teritorijā pakalpojumus sniedz, piešķir tiesības uz pagaidu uzturēšanos kā apliecinājumu dzīvesvietas [uzturēšanās] tiesībām.

Ja laikposms nepārsniedz trīs mēnešus, personu apliecinošs dokuments vai pase, ar kuru attiecīgā persona ieceļojusi dalībvalsts teritorijā, ir pietiekošs personas uzturēšanās tiesības apliecinošs dokuments. Dalībvalsts tomēr var lūgt attiecīgajai personai paziņot par tās atrašanos valsts teritorijā".

4 Direktīvas 73/148 6. pants paredz:

"Pieteikuma iesniedzējam uzturēšanās atļaujas vai pagaidu uzturēšanās tiesību iegūšanai dalībvalsts lūdz uzrādīt tikai šādus dokumentus:

a) personu apliecinošu dokumentu vai pasi, ar ko viņš vai viņa ir ieceļojusi tās teritorijā;

b) apliecinājumu tam, ka viņš vai viņa iekļaujas vienā no 1. un 4. pantā aprakstīto personu grupām".

Valsts tiesiskais regulējums

5 2000. gada 23. novembra *Vreemdelingenwet* (likums par ārvalstniekiem, *Stbl. 2000*, Nr. 495; turpmāk tekstā — "likums") 50. pantā nosaka:

"1. Par robežu uzraudzību un ārvalstnieku kontroli atbildīgie ierēdņi, pamatojoties vai nu uz faktiem un apstākļiem, kas atbilstoši objektīviem kritērijiem ļauj prezumēt nelikumīgu uzturēšanos, vai cīnoties pret nelikumīgu uzturēšanos pēc robežas šķērsošanas, var aizturēt personas, lai noskaidrotu to identitāti, pilsonību un statusu saistībā ar uzturēšanās tiesībām [..]

2. Ja nav iespējams nekavējoties noteikt aizturētās personas identitāti, šo personu var nogādāt nopratināšanai paredzētā vietā. Tā tiek tur aizturēta uz laiku, kas nepārsniedz sešas stundas, neskaitot laikposmu no pusnakts līdz pulksten deviņiem rītā [..]"

6 *Vreemdelingenwet* 59. pants tostarp paredz, ka ārvalstnieku, kas uzturas nelikumīgi, var aizturēt izraidīšanas nolūkā, ja to prasa sabiedriskās kārtības vai valsts drošības intereses.

7 2000. gada 23. novembra *Vreemdelingenbesluit* (lēmuma par ārvalstniekiem, kas reglamentē likuma izpildi; *Stbl. 2000*, Nr. 497; turpmāk tekstā — "lēmums") 8:13. panta 1. punktā ir noteikts:

"Kopienas pilsoni nevar izraidīt, kamēr nav noskaidrots, ka šai personai nav uzturēšanās tiesību vai ka ir beidzies šīs personas uzturēšanās tiesību termiņš".

8 *Vreemdelingencirculaire 2000* (apkārtraksts par ārvalstniekiem, *Stcrt. 2000*, 17. lpp.) B 10/24. punktā ir noteikts:

"Ārvalstniekam, kas uzturas Nīderlandē un atsaucas uz EK līgumā paredzētajām tiesībām, bet kas nav uzrādījis derīgu personu apliecinošu dokumentu vai pasi, ir pienākums uzrādīt šo dokumentu. Viņam tiek dots saprātīgs divu nedēļu termiņš, lai to izdarītu".

Pamata prāva

9 2001. gada 3. decembrī Nīderlandes varas iestādes aizturēja Ulana kungu, turot aizdomās par nelikumīgu uzturēšanos. Nopratināšanas laikā Ulana kungs, kurš nevarēja uzrādīt personu apliecinošu dokumentu, paziņoja, ka ir Francijas pilsonis un ka aptuveni trīs mēnešus uzturas Nīderlandē, kur pavadot atvaļinājumu.

Nīderlandes iestādes viņu aizturēja izraidīšanas nolūkā, tostarp balstoties uz varbūtību, ka viņš varētu izvairīties no izraidīšanas.

10 7. decembrī Ulana kungs varas iestādēm uzrādīja Francijā izdotu personu apliecinošu dokumentu. Tad iestādes atzina Ulana kunga Kopienu pilsoņa statusu un vairāk neapstrīdēja viņa uzturēšanos tūrista statusā. Ar 2001. gada 10. decembra lēmumu *Minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie* atbrīvoja viņu no ieslodzījuma.

11 2002. gada 27. jūlijā Ulana kungu Roterdamas centrālās stacijas preču tunelī, pieeja kuram sabiedrībai ir liegta, aizturēja dzelzceļa policija. Tā kā viņam nebija nekādu personu apliecinošu dokumentu, viņu nopratināja un aizturēja izraidīšanas nolūkā. Nopratināšanas laikā viņš paziņoja, ka uzturas Nīderlandē 18 dienas un vēlas atgriezties Francijā. Nīderlandes iestādes šo aizturēšanu pamatoja ar nepieciešamību nodrošināt sabiedrisko kārtību, jo pastāvēja iespēja, ka attiecīgā persona varētu izvairīties no izraidīšanas.

12 2002. gada 2. augustā Ulana kungs tika izraidīts uz Franciju.

Prejudiciālie jautājumi

13 Ulana kungs minēto aizturēšanas likumību apstrīdēja *Rechtbank te 's-Gravenhage*, vienlaicīgi pieprasot arī zaudējumu atlīdzību.

14 *Rechtbank te 's-Gravenhage*, uzskatot, ka tās tiesvedībā esošās prāvas risinājumam ir nepieciešama Kopienu tiesību interpretācija, nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"Attiecībā uz pirmo procesu:

1) Vai pēc iekšējo robežu kontroles atcelšanas Direktīvas 73/148 [..] 4. panta 2. punkta trešā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka tādas dalībvalsts iestādēm, kurā persona atsaucas uz savām uzturēšanās tiesībām, nav jāatzīst uzturēšanās tiesības personai, kura apgalvo, ka ir citas dalībvalsts pilsonis un tūrists, līdz brīdim, kad persona uzrāda derīgu personu apliecinošu dokumentu vai pasi?

2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša, vai spēkā esošās Kopienu tiesības, it īpaši nediskriminācijas princips un pakalpojumu sniegšanas brīvības princips, ļauj izdarīt izņēmumu tādā veidā, ka dalībvalsts iestādēm ir pienākums likt attiecīgajai personai uzrādīt derīgu personu apliecinošu dokumentu vai pasi?

3) Lai atbildētu uz otro jautājumu, vai ir nozīme tam, ka tās dalībvalsts tiesības, kurā attiecīgā persona atsaucas uz savām uzturēšanās tiesībām, saviem pilsoņiem neparedz vispārēju identifikācijas pienākumu?

4) Ja atbilde uz otro jautājumu ir apstiprinoša, vai spēkā esošās Kopienu tiesības paredz dalībvalstīm pienākumu ievērot nosacījumus attiecībā uz laiku, kas jādod

konkrētai personai, lai tā uzrādītu derīgu personu apliecinošu dokumentu vai pasi, pirms tiek piemērotas administratīvas sankcijas par iespējami nelikumīgu uzturēšanos?

5) Vai administratīva sankcija, kas piemērota ceturtajā jautājumā minētā pasākuma veidā, pirms ir beidzies iepriekšējā jautājumā minētais termiņš, un kas saskaņā ar [likuma] 59. pantu ir aizturēšana izraidīšanas nolūkā, ir nesamērīgs pakalpojumu sniegšanas brīvības pārkāpums?

6) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir noliedzoša, vai spēkā esošo Kopienu tiesību ietvaros var runāt par šķērsli pakalpojumu sniegšanas brīvībai gadījumā, ja, pamatojoties uz [likuma] 59. pantu, laikposmā, kamēr tā nav pierādījusi savas uzturēšanās tiesības, uzrādot derīgu personu apliecinošu dokumentu vai pasi, sabiedriskās kārtības interesēs izraidīšanas nolūkā tiek aizturēta persona, kura apgalvo, ka ir tūrists un citas dalībvalsts pilsonis, pat ja izrādās, ka nepastāv patiess un nopietns sabiedriskās kārtības apdraudējums?

7) Ja ir konstatēts, ka pastāv šķērslis pakalpojumu sniegšanas brīvībai (sestais jautājums), vai nolūkā noteikt, vai šķērslis ir attaisnojams, ir nozīme terminam, ko dalībvalsts piešķīrusi attiecīgajai personai, lai tā uzrādītu derīgu personu apliecinošu dokumentu?

8) Ja ir konstatēts, ka pastāv šķērslis pakalpojumu sniegšanas brīvībai (sestais jautājums), vai nolūkā noteikt, vai šis šķērslis ir attaisnojams, ir nozīme tam, ka dalībvalsts vēlāk atlīdzina zaudējumus par to laikposmu, kurā attiecīgā persona bijusi aizturēta un vēl nebija pierādījusi savu pilsonību, uzrādot derīgu

personu apliecinošu dokumentu vai pasi, ja šajā dalībvalstī ārvalstnieku nelikumīgas aizturēšanas gadījumā tiek piemērota šāda prakse?

9) Gadījumā, ja dalībvalsts nav ieviesusi vispārēju identifikācijas pienākumu, vai spēkā esošās Kopienu tiesības, it īpaši nediskriminācijas princips, aizliedz to, ka dalībvalsts, veicot iekšēju ārvalstnieku pārbaudi, izraidīšanas nolūkā atbilstoši [likuma] 59. pantam aiztur personu, kura apgalvo, ka ir tūrists, uz laiku, kamēr šī persona nav pierādījusi savas uzturēšanās tiesības, uz kurām tā atsaucas, uzrādot derīgu personu apliecinošu dokumentu vai pasi?

Attiecībā uz otro procesu:

10) Vai spēkā esošās Kopienu tiesības aizliedz uzskatīt dalībvalsts pilsoni par pilsoni, kura uzturēšanās tiesības ir aizsargātas atbilstoši Kopienu tiesībām, kamēr viņš pats dalībvalstī, kuras teritorijā viņš uzturas, nepieprasa uzturēšanās tiesības kā pakalpojumu saņēmējs?

11) Vai "pakalpojumu saņēmēja" jēdziens pakalpojumu sniegšanas brīvības jomā ir jāinterpretē tādējādi, ka gadījumā, ja persona i) ilgākā laikposmā uzturas citā dalībvalstī, pat ilgāk nekā sešus mēnešus, ii) ir tajā aizturēta par sodāmu nodarījumu, iii) nevar uzrādīt ne pastāvīgu dzīvesvietu, ne uzturēšanās vietu un iv) tai nav nedz naudas, nedz mantu, minētās personas uzturēšanās šajā dalībvalstī ir pietiekams pamats, lai varētu uzskatīt, ka šī persona ir tādu tūrisma vai citu pakalpojumu saņēmējs, kas saistīti ar īslaicīgu uzturēšanos, kā, piemēram, dzīvošana un ēdināšana?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

15 Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 73/148 4. panta 2. punkta trešā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka pakalpojumu saņēmēja, kas ir citas dalībvalsts pilsonis, uzturēšanās tiesību atzīšana ir atkarīga no tā, vai minētais pilsonis uzrāda personu apliecinošu dokumentu vai pasi.

16 Vispirms jāatgādina, ka brīvas personu pārvietošanās princips ir viens no Kopienu pamatiem. Tādēļ tajā paredzētie noteikumi ir jāinterpretē plaši (skat. it īpaši 2000. gada 9. novembra spriedumu lietā C-357/98 *Yiadom*, *Recueil*, I-9265. lpp., 24. punkts).

17 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru dalībvalsts pilsoņu tiesības ieceļot citas dalībvalsts teritorijā un tur uzturēties atbilstoši Līguma mērķiem ir tiesības, ko tieši piešķir Līgums vai — noteiktos gadījumos — noteikumi, kas pieņemti tā ieviešanai (1976. gada 8. aprīļa spriedums lietā 48/75 *Royer*, *Recueil*, 497. lpp., 31. punkts, un 1991. gada 5. marta spriedums lietā C-376/89 *Giagounidis*, *Recueil*, I-1069. lpp., 12. punkts).

18 Tādējādi uzturēšanās atļaujas izsniegšana dalībvalsts pilsonim ir uzskatāma nevis par tiesības nodibinošu aktu, bet gan par aktu, kas ļauj dalībvalstij konstatēt citas dalībvalsts pilsoņa individuālo situāciju saistībā ar Kopienu tiesību noteikumiem (skat. it īpaši 2004. gada 23. marta spriedumu lietā C-138/02 *Collins*, *Recueil*, I-2703. lpp., 40. punkts).

19 Attiecībā uz dalībvalsts pilsoņiem, kuri citā dalībvalstī uzturas kā pakalpojumu saņēmēji, Direktīva 73/148 6. pantā nosaka — uzņemošā dalībvalsts var paredzēt, ka uzturēšanās atļaujas saņemšanai ir jāiesniedz dokuments, ar ko persona ieceļojusi attiecīgās valsts teritorijā. Turklāt no minētās direktīvas 4. panta 2. punkta trešās daļas izriet, ka gadījumā, ja pakalpojumu saņemšanas ilgums nepārsniedz trīs mēnešus, personu apliecinošs dokuments vai pase ir dokuments, kas ir pietiekams, lai apliecinātu attiecīgās personas uzturēšanās tiesības.

20 Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīva 2004/38/EK par Eiropas Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar kuru tika grozīta Regula (EEK) Nr. 1612/68 un atceltas Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK (OV L 158, 77. lpp.), nav grozījusi minētos nosacījumus.

21 No tā izriet, ka dalībvalstij ir tiesības paredzēt citu dalībvalstu pilsoņiem, kas ir pakalpojumu saņēmēji un vēlas uzturēties tās teritorijā, pienākumu iesniegt pierādījumus to identitātei un pilsonībai.

22 Kā to arī pamatoti norāda Eiropas Kopienu Komisija, pienākums uzrādīt derīgu personu apliecinošu dokumentu vai pasi, no vienas puses, paredz vienkāršot problēmu risinājumu saistībā ar uzturēšanās tiesību pierādīšanu ne tikai pilsoņiem, bet arī valsts iestādēm un, no otras puses, paredz noteikt maksimālās prasības, ko dalībvalsts var paredzēt attiecīgajām personām to uzturēšanās tiesību atzīšanas nolūkam.

23 Tomēr tas, ka uzturēšanās tiesības jebkurā gadījumā var pierādīt, tikai uzrādot derīgu personu apliecinošu dokumentu vai pasi, acīmredzami pārsniedz Direktīvas 73/148 mērķus.

24 Būtībā derīga personu apliecinoša dokumenta vai pases uzrādīšana, lai apliecinātu Kopienas pilsoņa statusu, ir administratīva formalitāte, kuras vienīgais mērķis ir ļaut valsts iestādēm konstatēt tiesības, kas tieši izriet no attiecīgās personas statusa.

25 Ja attiecīgā persona, neuzrādot derīgu personu apliecinošu dokumentu vai pasi, tomēr nepārprotami var pierādīt savu pilsonību citādi, uzņemošā dalībvalsts nevar apstrīdēt šīs personas uzturēšanās tiesības, pamatojoties tikai uz to, ka nav uzrādīts viens vai otrs paredzētais dokuments (šajā sakarā trešo valstu pilsoņu kontekstā skat. 2002. gada 25. jūlija spriedumu lietā C-459/99 *MRAX*, *Recueil*, I-6591. lpp., 62. punkts).

26 Līdz ar to uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 73/148 4. panta 2. punkta trešā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalsts, atzīstot citas dalībvalsts pilsoņa, kas ir pakalpojumu saņēmējs, uzturēšanās tiesības, nevar tās pakļaut nosacījumam, ka minētajam pilsonim ir jāuzrāda derīgs personu apliecinošs dokuments vai pase, ja tā identitāti un pilsonību nepārprotami var noteikt, izmantojot citus līdzekļus.

27 Ņemot vērā atbildi uz pirmo jautājumu, nav jāatbild uz otro un ceturto jautājumu.

Par trešo jautājumu

28 Ar trešo jautājumu, uz kuru jāatbild pat tad, ja nav atbildēts uz otro jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Kopienu tiesības aizliedz to, ka dalībvalstu pilsoņi citā dalībvalstī savas pilsonības pierādīšanai tiek pakļauti pienākumam uzrādīt derīgu personu apliecinošu dokumentu vai pasi, kaut arī šī dalībvalsts saviem pilsoņiem neparedz vispārēju identifikācijas pienākumu.

29 No iesniedzējtiesas rīkojuma par prejudiciālu jautājumu uzdošanu izriet, ka atbilstoši valsts judikatūrai Nīderlandes tiesību akti neparedz visaptverošu un vispārēju identifikācijas pienākumu, bet gan ierobežotus pienākumus saistībā ar noteiktām situācijām. Viens no šiem pienākumiem attiecas uz ārvalstnieku kontroli.

30 Atbilstoši šai judikatūrai personai, kura kontroles laikā apgalvo, ka tai ir Nīderlandes pilsonība, ir jāapliecina sava identitāte. Papildus derīgam personu apliecinošam dokumentam, pasei vai pat Nīderlandē izdotai vadītāja apliecībai identitāti var apliecināt, iepazīstoties ar vietējo Nīderlandes iestāžu rīcībā esošo informāciju. Savukārt, ja kāds pilsonis apgalvo, ka ir citas dalībvalsts pilsonis, bet nevar uzrādīt

derīgu personu apliecinošu dokumentu vai pasi, valsts iestādes līdz minēto dokumentu uzrādīšanai šo personu aiztur.

31 Šajos apstākļos, kā to arī norāda iesniedzējtiesa, Nīderlandē dzīvojošiem citu dalībvalstu pilsoņiem atbilstoši Līguma mērķiem vienmēr ir jānēsā līdzi personu apliecinošs dokuments, lai gan šīs dalībvalsts pilsoņiem nav tāda pienākuma.

32 Jāuzsver, ka šāds režīms liecina par acīmredzami atšķirīgu attieksmi pret Nīderlandes pilsoņiem un citu dalībvalstu pilsoņiem. Līgums šādu atšķirīgu attieksmi aizliedz.

33 EKL 49. pants pakalpojumu sniegšanas brīvības jomā ir EK līguma 12. pantā paredzētā vienlīdzīgas attieksmes principa īpašs formulējums, kas aizliedz jebkādu diskrimināciju pilsonības dēļ (skat. 1989. gada 5. decembra spriedumu lietā C-3/88 Komisija/Itālija, *Recueil*, 4035. lpp., 8. punkts, un 2003. gada 16. janvāra spriedumu lietā C-388/01 Komisija/Itālija, *Recueil*, I-721. lpp., 13. punkts).

34 Kopienu tiesības neaizliedz dalībvalstij pārbaudīt, vai tiek ievērots pienākums vienmēr uzrādīt personu apliecinošu dokumentu, bet ar nosacījumu, ka tas pats pienākums tiek paredzēts arī saviem pilsoņiem attiecībā uz to personu apliecinošo dokumentu (1989. gada 27. aprīļa spriedums lietā 321/87 Komisija/Beļģija, *Recueil*, 997. lpp., 12. punkts, un 1998. gada 30. aprīļa spriedums lietā C-24/97 Komisija/Vācija, *Recueil*, I-2133. lpp., 13. punkts).

35 Uz trešo jautājumu tādējādi ir jāatbild — EKL 49. pants aizliedz dalībvalstu pilsoņiem citā dalībvalstī uzlikt par pienākumu uzrādīt derīgu personu apliecinošu dokumentu vai pasi, lai pierādītu savu pilsonību, kaut gan minētā dalībvalsts saviem pilsoņiem neparedz vispārēju identifikācijas pienākumu, ļaujot tiem pierādīt savu identitāti, izmantojot jebkurus valsts tiesībās atļautus līdzekļus.

Par piekto, sesto, septīto, astoto un devīto jautājumu

36 Ar piekto, sesto, septīto, astoto un devīto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai citas dalībvalsts pilsoņa aizturēšana izraidīšanas nolūkā, pamatojoties uz to, ka nav uzrādīts derīgs personu apliecinošs dokuments vai pase, nepastāvot sabiedriskās kārtības apdraudējumam, ir šķērslis pakalpojumu sniegšanas brīvībai, un — apstiprinošas atbildes gadījumā — vai šāds šķērslis ir attaisnojams.

37 Uzreiz jāatgādina, ka EKL 49. pantā paredzētais pakalpojumu sniegšanas brīvības princips ietver pakalpojumu saņēmēju tiesības uzturēties citā dalībvalstī pakalpojuma saņemšanas nolūkā, nepakļaujot tos ierobežojumiem, un ka tūristi ir uzskatāmi par pakalpojumu saņēmējiem (1999. gada 19. janvāra spriedums lietā C-348/96 *Calfa*, *Recueil*, I-11. lpp., 16. punkts).

38 Kā to ir atzinusi arī Tiesa, dalībvalstīm ir atļauts piemērot sankcijas par to, ka netiek ievērots pienākums uzrādīt personu apliecinošu dokumentu vai pasi, ar nosacījumu, ka sankcijas ir pielīdzināmas tām, kas attiecīgajā valstī ir piemērojamas par līdzīgiem

tiesību pārkāpumiem, un ir samērīgas (šajā sakarā skat. 1999. gada 21. septembra spriedumu lietā C-378/97 *Wijsenbeek*, *Recueil*, I-6207. lpp., 44. punkts).

39 Tomēr, pirmkārt, Nīderlandes Karaliste saviem pilsoņiem neparedz vispārēju identifikācijas pienākumu, atļaujot tiem pierādīt savu identitāti, izmantojot jebkurus līdzekļus.

40 Otrkārt, attiecīgās personas ieslodzīšana vai izraidīšana, pamatojoties uz to, ka tā nav ievērojusi ar ārvalstnieku kontroli saistītas juridiskās formalitātes, pārkāpj Kopienu tiesībās tieši noteikto uzturēšanās tiesību būtību un ir acīmredzami nesamērīga ar tiesību pārkāpuma smagumu (skat. 1980. gada 3. jūlija spriedumu lietā 157/79 *Pieck*, *Recueil*, 2171. lpp., 18. un 19. punkts; 1989. gada 12. decembra spriedumu lietā C-265/88 *Messner*, *Recueil*, I-4209. lpp., 14. punkts, un iepriekš minēto spriedumu lietā *MRAX*, 78. punkts).

41 Aizturēšanu var pamatot tikai ar tādu tiešu atkāpi saturošu noteikumu kā Direktīvas 73/148 8. pants, kas atļauj dalībvalstīm paredzēt citu dalībvalstu pilsoņu uzturēšanās tiesību ierobežojumus tiktāl, ciktāl tos pamato sabiedriskās kārtības, valsts drošības vai veselības aizsardzības apsvērumi (šajā sakarā skat. 2003. gada 16. janvāra spriedumu iepriekš minētajā lietā Komisija/Itālija, 19. punkts).

42 Prejudiciālie jautājumi tomēr satur pieņēmumu, ka sabiedrisko kārtību neskāra nekādi reāli un nopietni draudi. Tas, ka nav izpildītas juridiskās formalitātes saistībā ar ārvalstnieku ieceļošanu, pārvietošanos un uzturēšanos, pats par sevi nav uzskatāms par sabiedriskās kārtības un valsts drošības apdraudējumu (skat. iepriekš minētos spriedumus lietās *Royer*, 47. punkts, un *MRAX*, 79. punkts).

43 Šajā sakarā ir jāpiebilst, kā to arī savu secinājumu 103. punktā pamatoti norāda ģenerāladvokāts, ka nav nozīmes tam, ka nelikumīgas aizturēšanas dēļ zaudējumu atlīdzību var piešķirt *a posteriori*.

44 Ņemot vērā iepriekš minēto, uz šiem jautājumiem ir jāatbild tādējādi, ka citas dalībvalsts pilsoņa aizturēšana izraidīšanas nolūkā tādēļ, ka netiek uzrādīts derīgs personu apliecinošs dokuments vai pase, nepastāvot sabiedriskās kārtības apdraudējumam, ir nepamatots šķērslis pakalpojumu sniegšanas brīvībai un tādējādi ir EKL 49. panta pārkāpums.

Par desmito un vienpadsmito jautājumu

45 Ar desmito un vienpadsmito jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai "pakalpojumu saņēmēja" jēdziens ir jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalsts pilsoni citā dalībvalstī var uzskatīt par tūrisma pakalpojumu saņēmēju tikai tādēļ, ka viņš uzturas šīs dalībvalsts teritorijā ilgāk par sešiem mēnešiem, kaut arī viņš nevar pierādīt nedz pastāvīgu dzīvesvietu, nedz uzturēšanās vietu, un viņam nav nedz naudas, nedz mantu.

46 No Tiesā iesniegtajiem lietas materiāliem izriet, ka prasītājs pamata prāvā otrā procesa ietvaros neatsaucās uz pakalpojumu saņēmēja, īpaši tūrista, statusu. Būtībā prasītājs aprobežojās ar paziņojumu valsts iestādēm, ka atrodas Nīderlandē 18 dienas un vēlas atgriezties Francijā.

47 Šajā sakarā jāatgādina, ka Tiesas pienākums ir sniegt valsts tiesai Kopienu tiesību interpretāciju, kas tai var būt noderīga, izlemjot iztiesājamo prāvu, neatkarīgi no tā, vai šī tiesa savu jautājumu formulējumā uz tām atsaukusies (skat. 1990. gada 12. decembra spriedumu lietā C-241/89 *SARPP, Recueil*, I-4695. lpp., 8. punkts, un 2004. gada 7. septembra spriedumu lietā C-456/02 *Trojani, Recueil*, I-7573. lpp., 38. punkts).

48 Ņemot vērā šo principu, ir jāizdara šādi secinājumi.

49 Kaut arī ir taisnība, ka dalībvalsts pilsoņa uzturēšanās tiesības citā dalībvalstī izriet tieši no Līguma, tas neaizliedz uzņemošai dalībvalstij šādu tiesību atzīšanas nolūkā paredzēt šiem Kopienu pilsoņiem pienākumu ievērot noteiktas administratīvas formalitātes.

50 Attiecībā uz pakalpojumu saņēmējiem šīs atzīšanas praktiskie nosacījumi ir paredzēti Direktīvā 73/148.

51 No minētās direktīvas 4. panta 2. punkta izriet, ka uzturēšanās tiesību ilgums ir vienāds ar laikposmu, kurā sniedz pakalpojumus. Ja šis laikposms pārsniedz trīs mēnešus, tā dalībvalsts, kuras teritorijā pakalpojumus sniedz, piešķir tiesības uz pagaidu uzturēšanos kā apliecinājumu uzturēšanās tiesībām. Ja laikposms nepārsniedz trīs mēnešus vai tas ilgst trīs mēnešus, personu apliecinošs dokuments vai pase, ar kuru attiecīgā persona ieceļojusi dalībvalsts teritorijā, ir pietiekams dokuments, kas apliecina personas uzturēšanās tiesības.

52 Turklāt saskaņā ar Direktīvas 73/148 6. panta noteikumiem, lai izsniegtu uzturēšanās atļauju, dalībvalsts papildus minēto personu apliecinošo dokumentu uzrādīšanai var lūgt attiecīgo personu uzrādīt tikai apliecinājumu tam, ka tā iekļaujas "vienā no Direktīvas 1. un 4. pantā aprakstīto personu grupām".

53 Pirmkārt, jāatgādina, ka identitāti un pilsonību var pierādīt, izmantojot citus līdzekļus (skat. sprieduma 25. punktu), un, otrkārt, tā kā nav precizēts tas, kādā veidā attiecīgā persona var pierādīt, ka ietilpst vienā no Direktīvas 73/148 1. un 4. pantā aprakstīto personu grupām, ir jāsecina, ka par pierādījumu var kalpot jebkurš piemērots līdzeklis (šajā sakarā skat. 1991. gada 5. februāra spriedumu lietā C-363/89 *Roux*, *Recueil*, I-273. lpp., 15. un 16. punkts).

54 Neskarot jautājumus par sabiedrisko kārtību, valsts drošību un veselības aizsardzību, dalībvalsts pilsoņiem, atrodoties pakalpojumu saņēmēju statusā, ir jāsniedz pierādījumi, kas ļauj konstatēt, ka to uzturēšanās ir likumīga.

55 Gadījumā, ja dalībvalsts pilsonis nevar pierādīt, ka viņa kā pakalpojumu saņēmēja Direktīvas 73/148 izpratnē uzturēšanās tiesību nosacījumi ir izpildīti, uzņemošā dalībvalsts var viņu izraidīt, ievērojot Kopienu tiesību noteiktos ierobežojumus.

56 Tādējādi uz desmito un vienpadsmito jautājumu ir jāatbild šādi — dalībvalsts pilsoņiem, kuri uzturas citā dalībvalstī kā pakalpojumu saņēmēji, ir jāsniedz pierādījumi, kas ļauj konstatēt, ka to uzturēšanās ir likumīga. Šādu pierādījumu neesamības gadījumā uzņemošā dalībvalsts var viņus izraidīt, ievērojot Kopienu tiesībās noteiktos ierobežojumus.

Par tiesāšanās izdevumiem

57 Attiecībā uz lietas dalībniekiem pamata prāvā šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, kas nav minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

1) Padomes 1973. gada 21. maija Direktīvas 73/148/EEK par dalībvalstu pilsoņu pārvietošanās un uzturēšanās Kopienā ierobežojumu atcelšanu saistībā ar uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanu 4. panta 2. punkta trešā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalsts, atzīstot citas dalībvalsts pilsoņa, kas ir pakalpojumu saņēmējs, uzturēšanās tiesības, nevar tās pakļaut nosacījumam, ka minētajam pilsonim ir jāuzrāda derīgs personu apliecinošs dokuments vai pase, ja viņa identitāti un pilsonību nepārprotami var noteikt, izmantojot citus līdzekļus;

2) EKL 49. pants aizliedz dalībvalsts pilsoņiem citā dalībvalstī uzlikt par pienākumu uzrādīt derīgu personu apliecinošu dokumentu vai pasi, lai

pierādītu savu pilsonību, kaut gan minētā dalībvalsts saviem pilsoņiem neparedz vispārēju identifikācijas pienākumu, ļaujot tiem pierādīt savu identitāti, izmantojot jebkurus valsts tiesībās atļautus līdzekļus;

3) **citas dalībvalsts pilsoņa aizturēšana izraidīšanas nolūkā, kas veikta, pamatojoties uz to, ka nav uzrādīts derīgs personu apliecinošs dokuments vai pase, nepastāvot sabiedriskās kārtības apdraudējumam, ir nepamatots šķērslis pakalpojumu sniegšanas brīvībai un tādējādi ir EKL 49. panta pārkāpums;**

4) **dalībvalsts pilsoņiem, kuri uzturas citā dalībvalstī kā pakalpojumu saņēmēji, ir jāsniedz pierādījumi, kas ļauj konstatēt, ka to uzturēšanās ir likumīga. Šādu pierādījumu neesamības gadījumā uzņemošā dalībvalsts var tos izraidīt, ievērojot Kopienu tiesībās noteiktos ierobežojumus.**

[Paraksti]